

**UCHWAŁA NR/...../2025
RADY MIASTA ZAMOŚĆ**

z dnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Pomocy Społecznej na rok 2026

Na podstawie art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214) Rada Miasta Zamość uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjąć Lokalny Program Pomocy Społecznej na rok 2026 w treści stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Zamość.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sprawdziłem pod względem
formalno-prawnym

RADCA PRAWNY

mgr Jarosław Kolasa

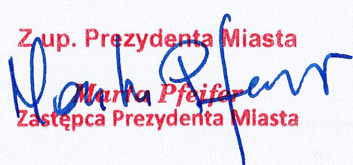
DYREKTOR

Halina Rycak

Załącznik do uchwały Nr/...../2025
Rady Miasta Zamość
z dnia 2025 r.

Lokalny Program Pomocy Społecznej na rok 2026

Akceptuję:

Z up. Prezydenta Miasta

Marja Pfeiffer
Zastępca Prezydenta Miasta

Wstęp

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, z którymi osoby nie są w stanie sobie poradzić wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Podstawą prawną opracowania i realizacji lokalnego programu pomocy społecznej jest art. 110 pkt 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym rada gminy opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

Lokalny Program Pomocy Społecznej na 2026 rok opracowano w oparciu o diagnozę środowiska i ocenę występujących na terenie Zamościa zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej zawarte w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zamość na lata 2021-2030”.

W ramach Lokalnego Programu Pomocy Społecznej na rok 2026 przewiduje się zlecenie do realizacji następujących zadań z zakresu pomocy i integracji społecznej oraz udzielenie dotacji na ten cel zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w trybie określonym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 roku (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1491 z późn. zm.):

- 1) prowadzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Zamościu,**
- 2) zapewnienie schronienia osobom bezdomnym oraz działania na rzecz osób bezdomnych – prowadzenie schroniska dla bezdomnych,**
- 3) wsparcie działań w zakresie reintegracji społeczno-zawodowej,**
- 4) dożywianie osób i rodzin dotkniętych ubóstwem poprzez pozyskiwanie i bezpłatne wydawanie żywności mieszkańcom Miasta Zamość,**
- 5) usługi opiekuńcze i specjalistyczne, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.**

Program jest zgodny z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214) oraz z ustawą z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 83 z późn. zm.).

Warunkiem realizacji zadań z zakresu pomocy i integracji społecznej zawartych w Lokalnym Programie Pomocy Społecznej jest przyjęcie programu uchwałą Rady Miasta Zamość i zabezpieczenie środków finansowych na jego realizację w budżecie Miasta Zamość.

Program finansowany będzie w oparciu o:

- środki z budżetu Miasta Zamość,
- dotacje i granty pozyskane z funduszy rządowych i samorządowych,
- środki pozyskane z funduszy Unii Europejskiej,
- środki pozyskane od sponsorów i darczyńców.

W przypadku zwiększenia w trakcie roku budżetowego środków finansowych w budżecie miasta na realizację poszczególnych zadań zawartych w niniejszym Programie, możliwe jest przekazanie tych środków w ramach dotacji bez konieczności wprowadzania zmian do Programu.

Zadanie Nr 1

Prowadzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Zamościu

I. Wstęp:

Miasto Zamość, realizując zadania z zakresu polityki społecznej oraz odpowiadając na potrzeby osób z niepełnosprawnościami, kontynuuje działania w ramach rządowego Programu „Centra opiekuńczo-mieszkalne”, przyjętego przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W ramach Modułu I Programu pozyskano środki finansowe na budowę Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego (zwane dalej COM) zlokalizowanego przy ul. Górnej 53 w Zamościu, które zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214) stanowi formę ośrodka wsparcia. Funkcjonowanie COM wpisuje się w cele określone w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zamość na lata 2021–2030” oraz w „Samorządowym programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych Miasta Zamość na lata 2020–2026”.

Usługi Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego adresowane są do dorosłych osób z niepełnosprawnością. Oferta COM obejmuje świadczenie usług w formie pobytu dziennego lub całodobowego, w szczególności dla osób, które z uwagi na stan zdrowia lub inne uwarunkowania nie są w stanie korzystać z usług innych ośrodków wsparcia, a wymagają takiej pomocy. Zapewnienie tej formy wsparcia pozwoli na poprawę kondycji psychofizycznej uczestników, przeciwdziałanie ich wykluczeniu i izolacji społecznej, a także będzie istotnym elementem lokalnego systemu pomocy społecznej, ukierunkowanego na rozwój zróżnicowanych, dostępnych i adekwatnych do potrzeb form wsparcia środowiskowego oraz instytucjonalnego.

II. Cel zadania:

Głównym celem funkcjonowania COM w Zamościu jest wzmocnienie i uzupełnienie lokalnego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie kompleksowej opieki, rehabilitacji i integracji społecznej w formie pobytu dziennego oraz całodobowego, zgodnie z założeniami Programu „Centra opiekuńczo-mieszkalne”.

COM oferuje usługi z zakresu opieki, pielęgnacji oraz szeroko rozumianego wsparcia funkcjonalnego. Świadczona pomoc obejmuje m.in.:

- wsparcie w obszarze zdrowia, pielęgnacji oraz profilaktyki pogłębiania się niepełnosprawności,
- działania ukierunkowane na stymulację i rozwój sprawności ruchowej oraz kompetencji poznawczych i społecznych,
- tworzenie warunków do niezależnego, samodzielnego i godnego życia, dostosowanych do indywidualnych możliwości i potrzeb uczestników,
- poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami w ich środowisku lokalnym,
- zapewnienie adekwatnej pomocy dostosowanej do wieku, stanu zdrowia i poziomu samodzielności,
- odciążenie opiekunów faktycznych, którzy na co dzień sprawują opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami.

Realizacja powyższych zadań ma na celu nie tylko zapewnienie stałego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami, ale również przeciwdziałanie ich marginalizacji oraz wzmacnianie integracji społecznej. COM stanowi istotny element lokalnej infrastruktury wsparcia, odpowiadający na rosnące potrzeby mieszkańców i uzupełniający dotychczasowe formy pomocy oferowane w ramach systemu pomocy społecznej.

III. Adresaci zadania:

Uczestnikami COM będą pełnoletni mieszkańcy Miasta Zamość, posiadający orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne, zgodnie

z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 913 z późn. zm.).

Kierowanie do COM odbywać się będzie w drodze decyzji administracyjnej, wydawanej przez Miejskie Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu, po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214).

Szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności przez uczestników za pobyt w Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnym reguluje stosowna uchwała Rady Miasta Zamość. Uczestnik nie ponosi odpłatności, jeżeli koszt jego pobytu w COM, wraz z zakresem świadczonych usług, nie przekracza wysokości dofinansowania przyznanego w ramach rządowego Programu „Centra opiekuńczo-mieszkalne”. Uzyskane wpływy z odpłatności będą przeznaczane na wydatki związane z funkcjonowaniem COM.

IV. Realizacja zadania:

Prowadzenie COM zostanie powierzone organizacji pozarządowej wyłonionej w drodze otwartego konkursu ofert, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1491 z późn. zm.). Ośrodek usytuowany jest w nowo wybudowanym budynku o całkowitej powierzchni 500 m² (396,72 m² powierzchni użytkowej), zlokalizowanym przy ul. Górnej 53. Obiekt stanowi własność Miasta Zamość i jest dostępny do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym w zakresie dostępności architektonicznej oraz funkcjonalności przestrzeni. Rozpoczęcie działalności COM nastąpiło 1 lutego 2025 roku.

Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Zamościu dysponuje 20 miejscami, w tym: 8 w formie pobytu całodobowego oraz 12 w formie pobytu dziennego. W ramach pobytu dziennego COM funkcjonować będzie od poniedziałku do piątku. Natomiast uczestnicy pobytu całodobowego będą mieć zapewnioną opiekę i dostęp do usług przez 7 dni w tygodniu.

Podmiot prowadzący COM zobowiązany będzie do posiadania dokumentów organizacyjnych placówki, w tym regulaminu organizacyjnego oraz regulaminu dla uczestników COM, a także zobowiązany do zapewnienia kadry posiadającej wymagane kwalifikacje zgodnie z wytycznymi Programu „Centra opiekuńczo-mieszkalne”.

Zgodnie z zapisami Programu „Centra opiekuńczo-mieszkalne” – edycja 2021, podmiot prowadzący COM jest zobowiązany do realizacji usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych, których zakres określony został w Rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Usługi opiekuńcze obejmują w szczególności:

- pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych,
- opiekę higieniczną,
- pielęgnację zaleconą przez lekarza,
- zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze muszą być dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, realizowane przez osoby posiadające odpowiednie, specjalistyczne przygotowanie zawodowe, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Zakres i forma świadczonego wsparcia zostanie każdorazowo indywidualnie uzgodniony pomiędzy uczestnikiem a kierownikiem COM, z uwzględnieniem potrzeb oraz możliwości psychofizycznych osoby korzystającej ze wsparcia. W szczególności obejmować będzie:

- zabezpieczenie potrzeb zdrowotnych i pielęgnacyjnych,
- zapobieganie wtórnym powikłaniom zdrowotnym,
- rehabilitację,
- udział w terapiach zajęciowych,

- rozwijanie i/lub utrzymywanie posiadanego poziomu sprawności w zakresie: samoobsługi, samodzielności życiowej, kontaktów społecznych, pielęgnowania kontaktów z rodziną i otoczeniem, a także rozwój zainteresowań,
- organizowanie czasu wolnego, w tym udział w formach rekreacji i aktywności społecznej z wykorzystaniem zasobów środowiska lokalnego,
- zapewnienie warunków bytowych i zamieszkania dla 8 uczestników pobytu całodobowego.

Podmiot prowadzący Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne zobowiązany będzie do prowadzenia systematycznej współpracy z rodzinami oraz opiekunami faktycznymi uczestników. W szczególności w zakresie bieżącego informowania osób wskazanych przez uczestnika o stanie jego zdrowia, a także o wszelkich istotnych zmianach dotyczących funkcjonowania uczestnika w placówce oraz bieżących potrzebach. Uczestnikom zapewnione będzie wyżywienie zgodne z obowiązującymi normami oraz wskazaniemi dietetycznymi wynikającymi ze stanu zdrowia: w przypadku pobytu dziennego – co najmniej dwa posiłki (śniadanie i obiad), natomiast przy pobycie całodobowym – minimum trzy posiłki (śniadanie, obiad, kolacja). Wyżywienie organizowane będzie w formie cateringu.

Uczestnikom pobytu dziennego oraz całodobowego, którzy będą wymagali transportu, transport zostanie zapewniony przez COM.

Funkcjonowanie COM powinno być zgodne z zapisami określonymi w Programie „Centra opiekuńczo-mieszkalne” oraz obowiązującymi przepisami prawa.

Szczegółowe zasady dotyczące realizacji zadania zostaną określone w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert na realizację zadania "Prowadzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Zamościu".

COM będzie współpracować z Miejskim Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu, lokalnymi organizacjami pozarządowymi, placówkami edukacyjnymi oraz medycznymi, w celu zapewnienia uczestnikom kompleksowej opieki, integracji społecznej oraz możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności.

V. Zakładane efekty

Funkcjonowanie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego (COM) w Zamościu przynosić będzie wymierne korzyści zarówno dla uczestników Programu, jak i dla społeczności lokalnej. Placówka zapewni specjalistyczną opiekę oraz bezpieczne i komfortowe warunki pobytu dla osób z niepełnosprawnościami, zwiększając ich dostęp do kompleksowych usług dostosowanych do indywidualnych potrzeb. Nowoczesne wyposażenie oraz odpowiednio zaprojektowana infrastruktura umożliwi uczestnikom prowadzenie bardziej niezależnego i godnego życia.

Oczekiwanie efekty funkcjonowania COM:

- **wzmocnienie lokalnego systemu wsparcia** – rozszerzenie katalogu dostępnych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, dostosowanych do indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- **poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami** – zapewnienie odpowiednich warunków do funkcjonowania w środowisku lokalnym oraz aktywne włączenie społeczne osób dotychczas pozostających poza systemem opieki lub korzystających z ograniczonego wsparcia w domu,
- **zapewnienie opieki adekwatnej do potrzeb i możliwości** – świadczenie pomocy uwzględniającej wiek, stan zdrowia, poziom samodzielności oraz indywidualne preferencje uczestników, z poszanowaniem ich godności, autonomii i prawa do samostanowienia,
- **wsparcie dla rodzin i opiekunów** osób z niepełnosprawnościami – odciążenie faktycznych opiekunów poprzez umożliwienie czasowego lub stałego przekazania opieki nad osobą z niepełnosprawnością do wyspecjalizowanej placówki, co przekłada się na większą możliwość aktywności zawodowej, społecznej i osobistej członków rodzin osób z niepełnosprawnościami.

Realizacja powyższych celów wpłynie bezpośrednio na podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnościami na terenie Miasta Zamość. COM stanie się także ważnym elementem

integracji społecznej i budowania lokalnej wspólnoty solidarnej, otwartej na potrzeby wszystkich jej członków.

VI. Planowana dotacja na realizację zadania:

Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Zamościu finansowane będzie:

- ze środków zewnętrznych pozyskanych ze środków Funduszu Solidarnościowego w ramach Modułu II rządowego Programu „Centra opiekuńczo-mieszkalne”,
- z opłat wnoszonych przez uczestników – zasady odpłatności określa stosowna uchwała Rady Miasta Zamość,
- ze środków własnych budżetu Miasta Zamość.

W ramach Modułu II możliwe jest uzyskanie refundacji części wydatków ze środków Funduszu Solidarnościowego. Wsparcie z Funduszu Solidarnościowego przysługiwać będzie w kwocie uzależnionej od rzeczywistego wykorzystania miejsc.

Planowana kwota dotacji na funkcjonowanie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Zamościu na 2026 rok wynosi: 1 550 000,00 zł.

Zadanie Nr 2

Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym oraz działania na rzecz osób bezdomnych – prowadzenie schroniska dla bezdomnych

I. Wstęp

Osoba bezdomna w ustawie o pomocy społecznej zdefiniowana jest jako „osoba niemieszkająca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy, i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”. Osoba, która nie posiada schronienia staje się całkowicie zależna od otaczającego ją świata.

Bezdomność to stan, który może wpływać na kondycję zdrowia, jednak w szerszym ujęciu staje się źródłem poważnego problemu jakim jest izolacja społeczna. Człowiekowi odsuniętemu od społeczeństwa nieodłącznie towarzyszą trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, dlatego stopniowo staje się niezdolny do samodzielnego życia. Marginalizacja sprawia, że osoby bezdomne nie próbują podjąć się żadnej pracy, co doprowadza je do ubóstwa. Analizując to zjawisko nie można jednoznacznie stwierdzić czy bezdomność jest skutkiem czy przyczyną wykluczenia takich osób. Niektóre przyczyny nakładają się na siebie. W kręgu zagrożonych bezdomnością znajdują się osoby lub rodziny narażone na utratę tytułu prawnego do lokalu lub możliwości zamieszkiwania w lokalu dotychczasowym, wobec których toczy się postępowanie eksmisyjne, orzeczono eksmisję lub którym wypowiedziano umowę najmu, posiadających zadłużenie czynszowe, wobec których wynajmujący planuje złożenie wniosku o eksmisję, zamieszkujących tymczasowo u rodziny, przyjaciół oraz zajmujących mieszkanie bez tytułu prawnego, żyjących w lokalach niebezpiecznych i nieodpowiednich do zamieszkania, rozpad rodziny m.in. z powodu choroby alkoholowej.

Określenie liczby osób bezdomnych jest niezbędnym działaniem zmierzającym do poznania skali bezdomności w Polsce. W tym celu Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej cyklicznie przeprowadza ogólnopolskie badanie dot. sytuacji osób bezdomnych. Jednostką przeprowadzającą spis na terenie Miasta Zamość było Miejskie Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu. Aby zapewnić prawidłowy przebieg działań została powołana osoba koordynująca. W trakcie realizacji ogólnopolskiego badania w ciągu jednej nocy należało dotrzeć do osób bezdomnych oraz wypełnić z nimi papierowy kwestionariusz.

Tabela 1. Liczba osób bezdomnych w Polsce w poszczególnych latach w podziale na płeć

Rok badania	ogółem	l. mężczyzn	% mężczyzn	l. kobiet	% kobiet
2017 r.	33.408	27.911	83,55 %	5.497	16,45 %
2019 r.	30 330	25.369	83,6%	4.961	16,4%
2024 r.	31 042	24.880	80%	6.162	20%

Źródło: MRPiPS, Wyniki Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych 2017, 2019, 2024.

Z porównania badań przeprowadzonych w poszczególnych latach wynika, iż ogólna liczba osób bezdomnych zmienia się. Spada ogólna liczba bezdomnych mężczyzn, natomiast wzrasta liczba bezdomnych kobiet. Wśród przebadanych w 2024 r., aż 21% osób bezdomnych przebywało w przestrzeni publicznej oraz miejscach niemieszkalnych, w porównaniu do 2017 r. nastąpił wzrost o 1,5 %.

Wyniki badań z terenu Zamościa przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Wyniki ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych na terenie Zamościa w poszczególnych latach

Dane	2017 r.	2019 r.	2024 r.
Ogółem liczba osób bezdomnych	42	39	43
w tym:			
Mężczyzn	42	37	43
Kobiet	0	2	0

w tym:			
w schronisku	34	29	25
w ośrodkach (ODON, OIK)	2	3	0
w zakładzie Karnym lub areszcie śledczym	11	16	15
w pustostanach	5	7	2
w tym:			
z Zamościa:	31	27	31
spoza terenu Zamościa	11	12	12

Źródło: sprawozdania MCPR

Powyższe dane wskazują, iż liczba osób bezdomnych z terenu Zamościa jest raczej stała i wynosi ok. 30 osób. Są to głównie mężczyźni. Schronisko dysponując 33 miejscami noclegowymi zapewnia rocznie schronienie ponad 40 osobom. Osoby bezdomne przemieszczają się w trakcie roku po całej Polsce, opuszczają Schronisko i ponownie do niego wracają w różnych odstępach czasu. Osobom bezdomnym z terenu innych gmin udzielana jest pomoc doraźna oraz podejmowane są działania zmierzające do powrotu tej osoby na teren gminy ostatniego pobytu.

Tabela 3. Deklarowany okres pozostawania w bezdomności z podziałem na wiek na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w 2024 na zlecenie MRPiPS

	Okres pozostawania w bezdomności							
Wiek osoby bezdomnej	<3 m-c	3-6 m-cy	6-12 m-cy	12-24 m-cy	2-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	>20 lat
18-25 lat	0	0	0	0	0	0	0	0
26-40 lat	0	0	1	1	1	2	1	0
41-60 lat	0	0	1	4	4	2	5	1
Powyżej 60 lat	1	1	0	3	2	5	3	3

Źródło: Dane MCPR

Z ww. badań wynika, iż 94% osób bezdomnych pozostawało w kryzysie bezdomności dłużej niż rok. Najwięcej osób bezdomnych pozostających w kryzysie bezdomności było w wieku powyżej 41 lat. Wśród osób bezdomnych na dzień badania nie było mężczyzn w wieku do 25 r.ż. Dwie osoby odmówiły podania szczegółowych informacji na swój temat.

Wsparcie osób bezdomnych jest obowiązkowym zadaniem nałożonym na służby publiczne, zarówno rządowe jako i samorządowe przez ustawę o pomocy społecznej. Jednym z ważniejszych dokumentów krajowych w tym obszarze jest „Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)”, która zakłada realizację procesu deinstytucjonalizacji, czyli przechodzenia od opieki o charakterze instytucjonalnym do wsparcia w formie mieszkaniowej. Strategia w tym zakresie jest skorelowana z dokumentami na poziomie europejskim, które w obszarze bezdomności promują działania oparte na metodzie „Housing First - Najpierw Mieszkanie”. Potrzebę wsparcia mieszkaniowego osób bezdomnych ujęto także w „Mapie potrzeb w zakresie infrastruktury edukacyjnej i społecznej w województwie lubelskim”.

Na poziomie lokalnym zalecany jest model rozwiązywania problemów społecznych opisany w podręczniku pn. „Model Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności” (2014). Wskazany standard jest elementem szerszej polityki społecznej i obejmuje działania na trzech poziomach: prewencji, interwencji i integracji. Zawiera katalog wystandaryzowanych usług skierowanych do osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością w takich obszarach jak: partnerstwo lokalne, praca socjalna, mieszkalnictwo i pomoc doraźna, zdrowie, zatrudnienie i edukacja, streetworking.

Szczególnie ważne dla osób bezdomnych jest wsparcie w postaci zapewnienia schronienia tj. noclegowni, schronisk, mieszkań treningowych, wsparcia finansowego, rzeczowego oraz psychologicznego.

Tabela 4. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezdomności

Rok	2021	2022	2023	2024
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezdomności	53	61	58	53

Źródło: sprawozdania MCPR

Na terenie Zamościa problem bezdomności dotyczy głównie mężczyzn. W przypadku konieczności zapewnienia schronienia kobiecie, pomoc doraźna dla kobiety w kryzysie bezdomności jest udzielana w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, natomiast schronienie na dłuższy okres jest udzielane przez schronisko dla bezdomnych kobiet usytuowane na terenie innego powiatu w drodze zawartego porozumienia.

Schronienie dla mężczyzn od wielu lat zapewnia Schronisko dla Bezdomnych w Zamościu przy ul. Orlicz - Dreszera 2, które posiada 33 miejsca noclegowe. Schronisko spełnia standardy określone w Rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 roku w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni (t.j. Dz. U z 2018 r., poz. 896). Schronisko zapewnia całodobową opiekę, wyżywienie, środki czystości i higieny osobistej oraz pomoc doraźną w postaci: noclegu, posiłku, kąpieli i odzieży. Zgodnie z zapisami art. 48a ustawy o pomocy społecznej udzielenie schronienia następuje poprzez przyznanie tymczasowego miejsca w schronisku dla osób bezdomnych, które podpisały kontrakt socjalny, które są zdolne do samoobsługi, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce.

W celu zabezpieczenia potrzeb osób bezdomnych Miasto Zamość/Miejskie Centrum Pomocy Rodzinie podpisało umowę o świadczenie usług schronienia ze Stowarzyszeniem Monar - Schronisko dla Osób Bezdomnych MARKOT w Chełmie. Schronisko zapewnia całodobowy pobyt osobie bezdomnej zarówno kobietom jak i mężczyznom wraz z zapewnieniem niezbędnych warunków socjalnych dla osób bezdomnych oraz prowadzenie pracy socjalnej. W 2024 r. do Schroniska w Chełmie skierowano 4 osoby bezdomne, tj. 2 kobiety i 2 mężczyzn.

Ponadto Miasto Zamość /Miejskie Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu w 2024 roku podpisało umowę ze Stowarzyszeniem Akademii Innowacji Społecznych o świadczenie usług schronienia w Schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Osoby bezdomne pomoc w formie schronienia mogły uzyskać w Schronisku z usługami opiekuńczymi w miejscowości Gwizdaj (Przeworsk). W 2024 r. 2 osoby zostały skierowane do ww. Schroniska z usługami opiekuńczymi.

Tabela 5. Liczba osób przebywających w Schronisku w poszczególnych miesiącach w latach 2022 – 2024 r. wraz ze wskaźnikiem wykorzystania miejsc.

rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Liczba osób bezdomnych w 2022	31	31	29	28	25	25	23	22	23	21	28	28
Wskaźnik wykorzystania miejsc w 2022	94%	94%	88%	85%	76%	76%	70%	67%	70%	64%	85%	85%
Liczba osób bezdomnych w 2023	29	28	28	23	22	23	24	24	25	25	30	30
Wskaźnik wykorzystania miejsc w 2023	88%	85%	85%	70%	67%	70%	76%	73%	76%	76%	91%	91%
Liczba osób bezdomnych w 2024	31	31	29	28	25	25	23	22	23	21	28	28
Wskaźnik wykorzystania miejsc w 2024	94%	94%	88%	85%	76%	76%	70%	67%	70%	64%	85%	85%

Źródło: Dane MCPR

Z powyższych danych wynika, że w latach 2022 – 2024 w poszczególnych miesiącach kalendarzowych w Schronisku przebywało średnio 26 mieszkańców, co stanowi 79 % wykorzystania miejsc noclegowych w Schronisku.

Źródła utrzymania osób przebywających w Schronisku ilustruje Tabela 6.

Tabela 6. Liczba osób posiadających źródło utrzymania i korzystających ze schronienia w latach 2022 –2024 r.

Dane	2022	2023	2024
Liczba osób bezdomnych posiadających stałe źródło utrzymania, w tym:	15	14	18
renta	4	2	2
emerytura	3	3	6
zasilek stały	8	9	10
Liczba mieszkańców Schroniska ogółem	48	40	45
% osób bezdomnych w Schronisku posiadających stałe źródło utrzymania	31%	35%	40%

Źródło: Dane MCPR

Z powyższego zestawienia wynika, iż każdego roku w Schronisku przebywa co najmniej 31% mężczyzn posiadających stałe źródło utrzymania i procent ten w każdym roku jest większy. Natomiast biorąc pod uwagę rodzaj świadczenia widać, iż są to osoby w wieku poprodukcyjnym oraz osoby niepełnosprawne z różnym stopniem niepełnosprawności.

Bezdomność w głównej mierze wynika z braku zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych. Pomoc mieszkaniowa dla mieszkańców Miasta Zamość, w tym dla osób bezdomnych, polega na wynajmowaniu osobom o niskich dochodach lokali z mieszkaniowego zasobu Miasta Zamość po preferencyjnych stawkach czynszowych. Zagadnienia związane z najmem lokali mieszkalnych z zasobów Miasta reguluje ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego oraz przepisy prawa miejscowego tj. Uchwała NR XXXI/483/2021 Rady Miasta Zamość z dnia 22 kwietnia 2021 r. w sprawie ustalenia zasad wynajmowania lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Zamość. Do poprawy warunków zamieszkiwania poprzez zawarcie umowy najmu uprawnione są m.in. osoby przebywające w placówkach zapewniających pobyt osobom bezdomnym oraz osoby zamieszkujące w lokalach niespełniających wymagań dla pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi. Miasto Zamość każdego roku odzyskuje lokale mieszkalne, które następnie są przyznawane osobom, których wniosek został pozytywnie zaopiniowany przez Społeczną Komisję Mieszkaniową. Po uzyskaniu statusu osoby uprawnionej do najmu, w pierwszej kolejności realizowane są wnioski m.in. osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i znacznym z uwzględnieniem możliwości lokalowych i potrzeb mieszkaniowych wnioskodawców.

Tabela 7. Liczba mieszkań w dyspozycji Miasta Zamość oraz zgłaszane potrzeby mieszkańców w poszczególnych latach

Wyszczególnienie danych	Lata			
	2021	2022	2023	2024
Liczba lokali mieszkalnych (w tym dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych)	1824	1800	1783	1761
Osoby zakwalifikowane przez Społeczną Komisję Mieszkaniową do wynajmu mieszkania	16	24	21	21
Liczba Wnioskodawców oczekujących na przyznanie prawa do najmu lokalu na podstawie prawidłowo złożonego wniosku i kryterium dochodowego	123	131	113	126

Źródło: Dane WGKiOŚ

Z powyższego zestawienia wynika, iż zasoby lokalowe Miasta nie zaspokajają istniejących potrzeb mieszkańców.

Każdego roku liczba osób bezdomnych korzystających z pomocy społecznej jest większa od liczby osób przebywających w Schronisku. Zwłaszcza w okresie jesienno- zimowym stwarza to

realne zagrożenie dla zdrowia i życia osób bezdomnych. Każdego roku w tym okresie regularnie odbywają się spotkania Zespołu ds. bezdomności, składającego się z przedstawicieli Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta prowadzącego Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn, Policji, Straży Miejskiej, Wydziału Spraw Społecznych i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Zamość i Miejskiego Centrum Pomocy Rodzinie. Celem działania Zespołu jest systematyczne monitorowanie sytuacji osób bezdomnych oraz ścisła współpraca ww. służb w zakresie zmniejszenia ryzyka wystąpienia sytuacji zagrożenia życia i zdrowia osób bezdomnych oraz zwiększenie skuteczności udzielanego wsparcia.

Wsparciem samorządu w działaniach pomocowych na rzecz osób bezdomnych są rządowe programy finansowane z budżetu Państwa, w tym „Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym”. Każdego roku MRPiPS ogłasza konkurs na wsparcie finansowe projektów z zakresu pomocy społecznej skierowanych do osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością w zakresie działań profilaktycznych, działań interwencyjnych i aktywizujących, rozwiązań mieszkaniowych oraz sieciowania i współpracy w zwalczaniu bezdomności.

W obszarze bezdomności działa także wiele organizacji pozarządowych. Liderem tych działań jest Towarzystwo Św. Brata Alberta, Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka”, Kamilińska Misja Pomocy Społecznej oraz Ruch Wychodzenia z Bezdomności MARKOT Stowarzyszenia MONAR. Wraz z innymi podmiotami współtworzą od 2013 roku Ogólnopolską Federację na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności, która ma na celu zmniejszanie skutków ubóstwa i wykluczenia społecznego osób zagrożonych bezdomnością i doświadczających bezdomności poprzez stymulowanie i wspieranie współpracy wszystkich środowisk zaangażowanych w pomoc osobom bezdomnym w Polsce.

Na terenie Zamościa osoby bezdomne korzystają ze wsparcia podmiotów ekonomii społecznej biorąc udział w zajęciach aktywizacyjnych realizowanych przez Klub Integracji Społecznej oraz Centrum Integracji Społecznej. Działalność podmiotów realizujących reintegrację społeczną i zawodową dla mieszkańców Miasta, a szczególnie CIS otworzyła nowe możliwości wsparcia osób korzystających z systemu pomocy społecznej, w tym osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością.

Istotnym problemem wśród osób bezdomnych jest używanie i nadużywanie różnego rodzaju środków psychoaktywnych przy jednoczesnym zaprzeczaniu występowaniu takich zachowań oraz braku zaangażowania w zmianę stylu życia i spędzania wolnego czasu.

Wnioski z diagnozy:

1. Bezdomność na terenie Zamościa w głównej mierze dotyczy mężczyzn powyżej 41 r.ż. w kryzysie bezdomności ponad 2 lata.

Przebywanie w kryzysie bezdomności powyżej 24 miesięcy skutkuje pojawieniem się cech wykluczenia społecznego, utrwała w osobach bezdomnych deficyty w kompetencjach społecznych, a także słabnie wewnętrzna motywacja do zmiany swojej sytuacji, usamodzielnienia i właściwego pełnienia ról społecznych. Dlatego istotne jest, aby osobom bezdomnym krótkotrwale zapewniać szybką interwencję, w tym przez umieszczenie w mieszkaniu treningowym, natomiast osobom pozostającym w bezdomności przez dłuższy czas proponować programy aktywizujące ze wsparciem specjalistycznym.

2. W Schronisku ok. 30% stanowią osoby utrzymujące się z zasiłku stałego, renty lub emerytury. Proces starzenia się i niepełnosprawność osób w kryzysie bezdomności wskazuje, że w niedługim czasie głównymi adresatami pomocy kierowanej do osób bezdomnych w Zamościu staną się osoby niepełnosprawne, osoby w podeszłym wieku, w tym wymagające całodobowej opieki. Natomiast posiadanie stałego źródła dochodu może stanowić istotny element w procesie wychodzenia z bezdomności i usamodzielnienia się.

3. Współpraca podmiotów w obszarze bezdomności.

Istniejący Zespół ds. bezdomności funkcjonuje w okresie jesienno-zimowym i ma na celu zmniejszenie ryzyka wystąpienia sytuacji zagrożenia życia i zdrowia osób bezdomnych. W celu niwelowania

bezdromności i przeciwdziałania występowaniu tego zjawiska istotne jest utworzenie stałego Zespołu włączającego podmioty i środowiska zaangażowane w pomoc osobom bezdomnym. Zespół ten powinien brać pod uwagę kierunki i zadania ujęte w dokumentach krajowych i regionalnych, w tym wprowadzenia na terenie Zamościa modelu Najpierw mieszkanie.

II. Cele zadania:

Cel główny: inspirowanie i wspieranie działań nakierowanych na przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemu bezdomności.

Cel I.

Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego i bytowego bezdomnym mężczyznom przez:

- 1) prowadzenie Schroniska dla bezdomnych mężczyzn;
- 2) zawieranie i realizację indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności z osobami posiadającymi decyzję administracyjną kierującą do Schroniska dla osób bezdomnych wydaną przez Prezydenta Miasta Zamość;
- 3) przyjmowanie osób bezdomnych na tzw. pomoc doraźną, polegającą na zapewnieniu osobie bezdomnej miejsca noclegowego oraz możliwości skorzystania z zaplecza sanitarno-higienicznego oraz posiłku w dni wolne od pracy oraz w godzinach od 15.00 do 8.00;

Cel II.

Zapobieganie powstawaniu, utrwalaniu się i poszerzaniu zjawiska bezdomności na terenie Zamościa przez realizowanie kampanii społecznych w mieście oraz sieciowanie i współpracę w obszarze zwalczania bezdomności i niwelowania jej skutków:

- 1) zapobieganie utrwalaniu się i poszerzaniu zjawiska bezdomności przez społeczne kampanie informacyjne i edukacyjne oraz podejmowanie działań wspierających osoby zagrożone bezdomnością;
- 2) wzmacnianie sieci lokalnego wsparcia publicznych służb oraz organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i pokonywania bezdomności, w tym przez współpracę w zakresie identyfikowania osób zagrożonych bezdomnością;
- 3) tworzenie i prowadzenie mieszkań treningowych i wspomaganych.

Cel III.

Wzmacnianie aktywności, dążenia do uzyskania samodzielności życiowej i wyjścia z bezdomności osób bezdomnych poprzez:

- 1) sporządzenie ocen funkcjonowania, w tym możliwości, potrzeb i ograniczeń osób bezdomnych w celu ustalenia kierunków oddziaływania i realizacji pracy socjalnej;
- 2) kierowanie do KIS i CIS w celu aktywizacji zawodowej;
- 3) realizację pracy socjalnej zmierzającej do uzyskania samodzielności życiowej oraz poprawy stanu zdrowia, w tym podjęcia terapii odwykowej;
- 4) podejmowanie działań w celu usamodzielnienia osób bezdomnych dzięki kierowaniu do pobytu w mieszkaniu treningowym lub wspomagany.

III. Adresaci zadania:

Adresatami zadania są osoby bezdomne zgodnie z art. 6 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, w którym za osobę bezdomną uważa się „[...] osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”.

IV. Realizatorzy zadania:

1. Miejskie Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu,
2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zamościu,
3. Centrum Integracji Społecznej w Zamościu,
4. Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Zamość,
5. Podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe.

V. Zakładane efekty:

Realizacja zadania przewiduje:

- a) w zakresie profilaktyki:
 - ograniczenie zjawiska bezdomności na terenie Zamościa,
- b) w sferze osłonowej:
 - zapewnienie noclegu, wyżywienia, środków czystości i higieny osobistej,
 - zapewnienie funkcjonowania Schroniska zgodnie z aktualnie obowiązującymi regulacjami prawa i zaleceniami,
 - ułatwianie dostępu do różnych form pomocy m.in. pomocy terapeutycznej i prawnej,
- c) w zakresie aktywizacji:
 - aktywizację społeczną i zawodową osób bezdomnych,
 - objęcie indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności, polegającym na wspieraniu osoby bezdomnej w rozwiązywaniu jej problemów życiowych,
 - uczestnictwo w zajęciach Centrum lub Klubu Integracji Społecznej,
 - powrót części osób bezdomnych do środowiska,
 - umożliwienie podjęcia leczenia oraz pomoc w leczeniu uzależnień,
 - usamodzielnienie mieszkaniowe.

VI. Finansowanie zadania

Realizacja zadania oraz jego poszczególnych celów może być finansowana z różnych źródeł tj.:

- fundusze pozyskane w ramach resortowych programów osłonowych, w tym „Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym”;
- środki własne organizacji pozarządowych;
- fundusze Unii Europejskiej, w tym w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Plus;
- planowana kwota dotacji na funkcjonowanie Schroniska dla Bezdomnych
- inne.

VII. Planowana dotacja na realizację zadania:

Planowana kwota dotacji na funkcjonowanie Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn na rok 2026 wynosi: 623 000,00 zł

Zadanie 3

Wsparcie działań w zakresie reintegracji społeczno-zawodowej

I. Wstęp:

Zgodnie z ustawą z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 83 z późn. zm.) wykluczenie społeczne dotyczy osób, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu za miesiąc czerwiec 2026 roku wynika, iż stopa bezrobocia w Mieście Zamość wynosiła 7,9% (woj. lubelskie 7,4%, kraj 5,2%). Ogółem zarejestrowanych osób bezrobotnych było 1989, z prawem do zasiłku 284 osób, zaś długotrwale bezrobotnych 1116 osób.

Na terenie Zamościa działania w zakresie reintegracji społeczno-zawodowej realizowało Stowarzyszenie „Nowa Szansa”, które prowadzi Klub Integracji Społecznej (KIS). W roku 2024 w zajęciach prowadzonych w KIS udział wzięło 11 osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, skierowanych przez pracowników socjalnych MCPR w ramach zawartego kontraktu socjalnego.

W ramach prowadzonych zajęć odbyły się m.in. warsztaty integracyjno-edukacyjne, mające na celu nabywanie i rozwój umiejętności społecznych, spotkania/zajęcia prozatrudnieniowe, poradnictwo i konsultacje, warsztaty przygotowujące do pełnienia ról społecznych i aktywności zawodowej, a także doradztwo indywidualne i grupowe. Zorganizowano dwie wizyty studyjne do podmiotów ekonomii społecznej. Udział w wizycie służył integracji grupy oraz zapoznaniu się uczestników KIS z działalnością i zasadami funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej.

Stowarzyszenie „Nowa Szansa” ściśle współpracuje z Miejskim Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej.

- KIS w roku 2024 w ramach zatrudnienia wspieranego skierował na prace społecznie użyteczne (PSU) do jednostek użyteczności publicznej - 10 uczestników (wypracowano 1 390 godzin),
- 3 uczestników podwyższyło poziom kompetencji społeczno-zawodowej ze zmianą postawy na proaktywną i w kierunku samodzielności, poprawą funkcjonowania w lokalnym środowisku,
- przeprowadzono 184 godziny wsparcia i aktywizacji dla 11 uczestników,
- zorganizowano dwie formy zewnętrznej integracji - wizyty studyjne do podmiotów ekonomii społecznej,
- 1 uczestnik podjął zatrudnienie na stanowisku robotnik budowlany w Centrum Integracji Społecznej,
- uczestnicy zostali wyposażeni w drobny sprzęt, odzież ochronną oraz środki BHP, niezbędne do wykonywania prac w ramach zatrudnienia wspieranego.

II. Cel zadania:

Celem zadania jest zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego wśród mieszkańców Miasta Zamość, odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym oraz przygotowanie do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.

III. Adresaci zadania:

Realizacja zadania skierowana jest do osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym objętych kontraktem socjalnym, do których ustawa o zatrudnieniu socjalnym zalicza osoby:

- bezdomne realizujące indywidualny program wychodzenia z bezdomności,
- uzależnione od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających,
- z zaburzeniami psychicznymi,

- długotrwale bezrobotne (pozostające bez pracy przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat),
- zwalniane z zakładów karnych, mające trudności w integracji ze środowiskiem,
- uchodźców realizujących indywidualne programy integracji,
- niepełnosprawne.

IV. Realizacja zadania:

Realizacja zadania polegać będzie na prowadzeniu działań w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym.

Do zadań należy w szczególności:

- prowadzenie działań mających na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy u pracodawców, wykonywania usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia lub podjęcia działalności w formie spółdzielni socjalnej,
- organizowanie prac społecznie użytecznych,
- organizowanie robót publicznych,
- prowadzenie poradnictwa prawnego,
- wspieranie działalności samopomocowej w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych,
- staże.

V. Zakładane efekty:

- zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego wśród mieszkańców Miasta Zamość i przeciwdziałanie marginalizacji społecznej,
- nabycie praktycznych umiejętności życiowych – poprawa społecznego funkcjonowania,
- nabycie umiejętności wykonywania pracy w ramach prac społecznie użytecznych i robót publicznych,
- integracja ze środowiskiem,
- przygotowanie do podjęcia zatrudnienia.

VI. Planowana dotacja na realizację zadania:

Planowana kwota dotacji na wsparcie działań w zakresie reintegracji społeczno-zawodowej na rok 2026 wynosi: 60 000,00 zł

Zadanie Nr 4

Dożywianie osób i rodzin dotkniętych ubóstwem poprzez pozyskiwanie i bezpłatne wydawanie żywności mieszkańcom Miasta Zamość

I. Wstęp:

Z opracowania Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie z dnia 27 czerwca 2025 roku pt. „Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2024 roku” wynika, iż osoby i rodziny uznaje się za ubogie, jeżeli poziom ich wydatków lub dochodów jest niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Poziom tzw. ustawowej granicy ubóstwa odpowiada wartościom kwot, które zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (tzn. ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej i stosownymi rozporządzeniami do niej) uprawniają do ubiegania się o świadczenie pieniężne z pomocy społecznej, w roku 2024 wyniósł 2,6%, czyli o 1,5 p. proc. mniej niż rok wcześniej.

W 2024 r. nastąpiło zmniejszenie zasięgu zagrożenia ubóstwem skrajnym (o 1,4 p. proc. z 6,6% do 5,2% osób w gospodarstwach domowych). Zwiększył się zasięg zagrożenia ubóstwem relatywnym (o 1,1 p. proc. do 13,3%), a zmniejszył zasięg zagrożenia ubóstwem ustawowym (o 1,5 p. proc. z 4,1% do 2,6%, przy niezmienionych od 2022 r. progach zagrożenia tym rodzajem ubóstwa). Zmiany zasięgu zagrożenia ubóstwem miały miejsce w sytuacji poprawy przeciętnej sytuacji dochodowej gospodarstw domowych w stosunku do 2023 roku. Wzrosły przeciętne miesięczne dochody oraz przeciętne miesięczne wydatki na osobę w gospodarstwach domowych przy jednoczesnym osłabieniu tempa wzrostu cen dóbr i usług konsumpcyjnych. Zmalało zróżnicowanie dochodów na osobę w gospodarstwach domowych.

Podstawą ustalenia skali ubóstwa ustawowego jest kryterium dochodowe, uprawniające do korzystania ze świadczeń pieniężnych udzielanych przez instytucję pomocy społecznej. Kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej od 1 stycznia 2025 roku wynosi 1010 zł, a dla osoby w rodzinie 823 zł.

Z danych Miejskiego Centrum Pomocy Rodzinie wynika, iż w roku 2024 ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 1 969 rodzin (tj. 3 657 osób), najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej był problem długotrwałej lub ciężkiej choroby 36% tj. 726 rodzin, problemem ubóstwa, który dotyczył 33% tj. 658 rodzin, połączony z problemem bezrobocia 28% tj. 522 rodziny oraz problem niepełnosprawności 27% tj. 548 rodzin. Spośród osób objętych pomocą społeczną najliczniejszą grupę, czyli 1 188 osób (tj. 60,33%), stanowiły osoby samotne, zaś emeryci i renciści stanowili 18,13% (tj. 357 rodzin).

W 2024 roku liczba rodzin u których dochód nie przekroczył ustawowego kryterium dochodowego, tj. 600 zł wynosiła 383 osoby, co stanowi 56,5% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej. Liczba osób samotnych korzystających z pomocy społecznej, których dochód nie przekroczył ustawowego kryterium dochodowego, tj. 776 zł wynosiła 338 osób, co stanowi 43,7% ogółu osób samotnie gospodarujących korzystających z pomocy społecznej¹.

Z bezpłatnej pomocy żywnościowej w 2025 r. mogą skorzystać osoby, których dochód nie przekracza 265% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej, dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 2 676,50 zł, dla osoby w rodzinie 2 180,95 zł.

Jednym z programów przeciwdziałania i łagodzenia skutków ubóstwa są programy związane z dożywianiem. Miejskie Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu realizuje program dożywiania w formie programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 w postaci:

- dożywiania dzieci w żłobku, przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych,
- wypłaty świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności,
- wydawanie posiłków w punkcie przy ul. Orlicz-Dreszera 2 w Zamościu.

¹ Sprawozdanie z działalności Miejskiego Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu za rok 2024 oraz zamierzenia na rok 2025 – marzec 2025 r.

Ponadto na terenie miasta Zamość w celu uzupełnienia przyznanych świadczeń MCPR kwalifikowało osoby do pomocy żywnościowej w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 – Podprogram 2024, realizowanego przez Polski Komitet Pomocy Społecznej. W roku 2024 pomocą żywnościową objęto 718 osób z terenu miasta Zamość, których dochód nie przekraczał 265% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej. Przekazano osobom najbardziej potrzebującym – ogółem około 34 682,8 kg żywności w 17 różnych asortymentach, około 33,06 kg produktów żywnościowych na osobę. Żywność wydawana była w siedzibie Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej przy ul. Namysłowskiego 2 w Zamościu.

II. Cel zadania:

Głównym celem zadania jest przeciwdziałanie niedożywieniu wśród osób dotkniętych ubóstwem osób i rodzin z terenu miasta Zamość, poprzez zapewnienie im wsparcia w postaci żywności. Zwiększenie bezpieczeństwa socjalnego osób najbardziej potrzebujących przyczyni się do wyrównania szans osób zagrożonych ubóstwem z pozostałymi mieszkańcami Zamościa.

III. Adresaci zadania:

Zadanie adresowane jest do osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej zamieszkujących na terenie Zamościa (spełniających kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej) spowodowanej przez m.in. ubóstwo, bezdomność, niepełnosprawność czy bezrobocie. Uprawnione do wsparcia są osoby, których dochód nie przekracza 265% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej – określonego w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 roku w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1044 z późn. zm).

IV. Realizacja zadania:

Realizacja zadania polegać będzie na wsparciu osób najbardziej potrzebujących w zakresie dożywiania. Organizacja pozarządowa będzie miała za zadanie pozyskać artykuły żywnościowe i bezpłatnie wydawać je najbardziej potrzebującym mieszkańcom Miasta Zamościa skierowanym przez Miejskie Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu. Organizacja będzie wydawać żywność spełniającą normy żywieniowe oraz przeznaczoną do spożycia i przechowywaną w warunkach zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa.

V. Zakładane efekty:

- objęcie rodzin dotkniętych ubóstwem pomocą w formie żywności,
- poprawa stanu zdrowia rodzin poprzez zlikwidowanie szkodliwych dla zdrowia skutków niedożywienia,
- poprawa sytuacji materialnej rodzin poprzez ograniczenie wydatków na żywność,
- rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań ustawowych,
- stworzenie rodzinie dogodnych warunków do realizacji jej podstawowych funkcji.

VI. Planowana dotacja na realizację zadania:

Planowana kwota dotacji na dożywianie osób i rodzin dotkniętych ubóstwem na rok 2026 wynosi: 65 000,00 zł

Zadanie Nr 5

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi

I. Wstęp:

Z analizy sytuacji demograficznej wynika, iż systematycznie maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, natomiast wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

W roku 2024 liczba mieszkańców Zamościa w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 16,21% ogółu mieszkańców miasta tj. 9 321 osób, natomiast w województwie 17,48%. W wieku produkcyjnym było 31 641 mieszkańców Zamościa, co stanowiło 55,01% ogółu mieszkańców, zaś w województwie lubelskim 57,59%. W wieku poprodukcyjnym liczba ta stanowiła 28,78% ogółu mieszkańców miasta tj. 16 554 osób, natomiast w województwie 24,93 %. Z prognozy demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego, opracowanej do 2060 roku wynika, iż osoby w wieku 65 lat i więcej będą stanowiły około 30% populacji, a ich liczba wzrośnie o 2,5 miliona w porównaniu do 2022.

Czynnikami determinującymi problem starzenia się społeczeństwa jest wydłużanie się przeciętnego trwania życia, co powoduje zwiększanie się liczby osób starszych i przewlekle chorych korzystających z różnych form wsparcia w miejscu zamieszkania (usługi opiekuńcze) jak również z pomocy instytucjonalnej (domy pomocy społecznej, zakłady opiekuńczo-lecznicze, dzienne ośrodki wsparcia).

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1214) zapewnienie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych należy do zadań własnych gminy, natomiast zapewnienie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej.

Usługi opiekuńcze to świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej, obejmujące w szczególności:

- zaspokojenie codziennych potrzeb życiowych podopiecznego,
- zapewnienie podstawowej opieki higienicznej,
- zaleconą przez lekarza pielęgnację,
- zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Rodzaj specjalistycznych usług opiekuńczych określony jest w Rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych z dnia 22 września 2005 r. i obejmuje w szczególności

- uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- pielęgnację – jako wspieranie procesu leczenia,
- rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu, zgodnie z zaleceniami lekarskimi,
- pomoc mieszkaniową, w tym: w uzyskaniu mieszkania, organizacji drobnych napraw, remontów adaptacji, likwidacji barier architektonicznych.

W 2024 roku pomocą w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi objęto 296 osób w tym:

- usługi opiekuńcze – 206 osób,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze – 21 osób,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 69 osób.

Odpłatność za usługi opiekuńcze poniosło 178 osób natomiast bezpłatnie z usług korzystało 112 osób².

² Sprawozdanie z działalności Miejskiego Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu za rok 2024 oraz zamierzenia na rok 2025 – marzec 2025 r.

II. Adresaci zadania:

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze kierowane są do:

- osób samotnych, które ze względu na wiek, chorobę lub z innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione,
- osób, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić.

III. Cel zadania:

- poprawa jakości życia ludzi starszych poprzez zapewnienie im opieki w miejscu zamieszkania,
- podniesienie standardu i kompleksowości usług opiekuńczych,
- zapobieganie osamotnieniu i izolacji ludzi starszych oraz niepełnosprawnych,
- umożliwienie jak najdłuższego utrzymania człowieka w jego własnym środowisku oraz optymalizacja jego aktywności,
- wsparcie rodziny niewydolnej pod względem opiekuńczym wobec niepełnosprawnych członków rodzin.

IV. Realizacja zadania:

W ramach realizacji niniejszego programu świadczone będą usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania klienta na terenie miasta Zamość. Realizatorem zadania będzie podmiot wyłoniony w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z którym zostanie zawarta umowa wieloletnia na lata 2026-2029. Usługi wykonywane będą na podstawie wydanej decyzji administracyjnej, po uprzednim przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego. Odpłatność za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze reguluje uchwała Rady Miasta Zamość, zaś odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi reguluje Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 roku (t.j. Dz. U. z 2024, poz. 816).

V. Zakładane efekty:

Bezpośrednim rezultatem programu będzie systematyczne zapewnienie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym w miejscu ich zamieszkania, obejmujące:

- pomoc i wsparcie przy wykonywaniu czynności codziennego życia,
- pomoc i wsparcie w związku z zaleconą przez lekarza terapią, a także z pielęgnowaniem i ograniczeniem powikłań i nawrotów choroby,
- odtworzenie straconych umiejętności i nabycie nowych pozwalających na przywrócenie podopiecznego do funkcjonowania w środowisku,
- pomoc i wsparcie w trudnej sytuacji bytowej rodziny,
- niwelowanie poczucia osamotnienia lub odrzucenia,
- polepszenie jakości życia ludzi objętych usługami opiekuńczymi i członków ich rodzin.

VI. Przewidywany koszt realizacji programu:

Kwota dotacji na realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi finansowanych z budżetu miasta w 2026 roku wynosi 2 650 000,00 zł.

Planowana kwota dotacji na realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych z budżetu miasta w 2026 roku wynosi 2 650 000,00zł.

Koszt godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest określony w uchwale Rady Miasta Zamość i może ulec zmianie w drodze zmiany przedmiotowej uchwały.

Kwota dotacji na realizację specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi finansowanych z budżetu państwa w 2026 roku wynosi 1 130 000,00 zł.

Planowana kwota dotacji na realizację specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi finansowanych z budżetu państwa w 2026 roku wynosi 1 130 000,00zł.

Podana wysokość dotacji jest wartością szacunkową i dotyczy pokrycia kosztów realizacji zadania w przyjętej do obliczeń liczbie osób i godzin w roku 2026. Rzeczywista wysokość dotacji będzie wynikała z liczby godzin faktycznie zrealizowanych usług na rzecz osób, którym została przyznana pomoc w tej formie w drodze decyzji administracyjnej.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych z dnia 22 września 2005 r. (t.j. Dz. U. z 2024, poz. 816) cenę 1 godziny specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi ustala ośrodek pomocy społecznej, na podstawie analizy kosztów realizacji tego zadania lub wynika ona z umowy zawartej przez ośrodek pomocy społecznej z podmiotem przyjmującym zlecenie realizacji zadania.

Wysokość środków finansowych na realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi w kolejnych latach (2027 – 2029) zostanie określona w drodze aneksów do umowy.

VII. Planowana dotacja na realizację zadania:

Planowana kwota dotacji na realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych na rok 2026 wynosi 2 650 000,00 zł.

Planowana kwota dotacji na realizację specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na rok 2026 wynosi 1 130 000,00 zł.

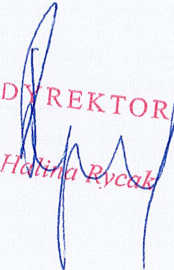
DYREKTOR
Halina Rycak

UZASADNIENIE

Podstawą prawną opracowania i wdrażania lokalnego programu pomocy społecznej jest art. 110 pkt 10 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym rada gminy opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

Przyjęcie przez Radę Miasta Zamość Lokalnego Programu Pomocy Społecznej na rok 2026 będzie podstawą do zlecenia organizacjom pozarządowym realizacji zadań mających na celu zabezpieczenie istotnych potrzeb społecznych.

Lokalny Program Pomocy Społecznej opracowano w oparciu o ocenę występujących na terenie miasta Zamość zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej i diagnozę środowiska w celu zaspokojenia rozeznaczonych potrzeb osób i rodzin.

DYREKTOR
Halina Rysak

